

Bilaga 5. Enkätfrågor och svar om ansvar, organisation, ekonomi och drift av dagvattendammar, från fem kommuner (Göteborg, Halmstad, Växjö, Malmö och Täby).

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Organisation					
Vilka förvaltningar är inblandade i skötsel och ansvar runt dagvattendammar?	Kretslopp och vatten, park och natur, trafikkontoret, fastighetsförvaltningen	Teknik- och fritidsförvaltningen med ansvar fördelat mellan främst park/naturverksamheten och va-verksamheten (Laholmsbukens VA – LBVA)	VA, park som båda ingår i Tekniska förvaltningen	VA SYD + Gatukontoret i Malmö	VA (egen drift) och Park (upphandlad entreprenör enligt det s.k. Täbykonceptet).
Hur fördelas ansvaret runt dagvattenanläggningar?	Fördelning av ansvar ska ske inom detaljplaneprocessen, utifrån markägare/-förvaltare samt funktion hos anläggningen. Trots denna överenskommelse uppkommer frågan om ansvar titt som tätt.		VA ansvarar för utformning och utförande samt skötsel under vattenlinjen om det finns en sådan. Parken svarar för skötsel ovan vattenlinjen, dvs klippning o.dyl.		Olika för olika anläggningar
Har ni generella regler/principer eller sker en bedömning från fall till fall? Eller görs det på annat sätt?	<p>Är marken klassad som parkmark är det park och naturs ansvar, är det trafikområde är det trafikkontorets, är det i detaljplan bestämt att det är en allmän dagvattenanläggning är det kretslopp och vattens. Är det en ren dagvattenanläggning är det kretslopp och vattens ansvar. Är den däremot estetisk är det park och naturs.</p> <p>När det gäller vattendrag som helt eller delvis tar hand om dagvatten gäller samma princip om att ansvar utgår ifrån markägaren/-förvaltare samt funktion. I Göteborg har vi gått igenom alla dessa vattendrag och fördelat ansvar mellan förvaltningarna. Detta finns som kartmaterial.</p>	Det finns generella riktlinjer.	Se ovan	Både och. Vissa principer som avtalas innan exploatering men även från fall till fall, framförallt på äldre anläggningar.	Vissa detaljer kan bedömas från fall till fall, men generellt sköts anläggningarna enligt nedan.

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Om flera förvaltningar är inblandade, hur gör ni gränsdragningar för vad inom anläggningen som ska tillhöra vilken avdelning/förvaltning (ansvar/skötsel/kostnader)?	En del anläggningar har som funktion att både vara estetiska samt hantera dagvatten då kan det krävas delat ansvar. I Göteborg har kretslopp och vatten ett avtal med park och natur om vad som gäller. Under vattenytan är det kretslopp och vatten och ovan samt mark runt om är det park och natur som ansvarar.	LBVA ansvarar för vattenkvalite, hydrauliskt flöde samt ev staket. PN-verksamheten ansvarar för vegetation på mark samt anordningar för friluftsliv och besökare.	En förvaltning, 3 avdelningar. VA betalar park och rörverkstad för dessas tjänster.	Dels tidigare kutym, vem som vill ha vad. Dels enligt klassificering av ytorna. Klassificeringen är baserad på GK:s funktionsbeskrivning.	VA sköter allt under slänkrön samt det som har med dagvattenreningen att göra exempelvis träd eller annan vegetation som planterats enbart med syfte att beskugga dammen eller att ha en renande funktion. VA ser även till att det generellt ser snyggt ut vid de anläggningar som besöks ofta för att allmänheten ska ha en positiv inställning till dagvattenhantering. Det kan innebära att de ser till att gräset klipps mellan de gånger som Park har planerat. Park sköter eventuella parkanläggningar belägna vid eller omkring dagvattendammar → ex. buskplanteringar, bord/bänkar, soptunnor, gräsklippning. Det finns ett fåtal sådana anläggningar. De flesta anläggningar ligger lite avsides och sköts då enbart av VA. Det är då huvudsakligen tal om en extensiv skötsel med fokus på funktion. Kostnader fördelas efter ansvar.
Vilka är era erfarenheter runt att ha dagvatten i ett VA-verksamhetsområde?		Goda på gränsen till nödvändiga enligt lagen om allmänna va-tjänster			De har både och, det är ingen skillnad
Ligger anläggningarna inom kommunalt verksamhetsområde (fysiskt/praktiskt/organisatoriskt)?	Ska kommunen ha ansvar så måste anläggningen ligga inom kommunalt verksamhetsområde. Är det privata dagvattenanläggningar behöver de inte ligga inom VO.	Oftast fysiskt eller är kopplade till allmän va-anläggning. Ansvar enligt ovan	Praktiskt och organisatoriskt: Ja Fysiskt: Ja, utom i ett fall.	Både och	Lämpligaste lokaliseringen avgör, hitta utrymme – ofta ganska ont om plats inom VO. Vatten från VO kan ledas till dammar utanför eller innanför VO.

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Vilka för- och nackdelar ser ni med det?	Läggs privata anläggningar inom VO på allmän mark så kan alltid frågan om att kommunen är ansvarig upp och kan bli tvungna att ta över anläggningen. Samtidigt så kan kanske kommunen lättare lösa problem i större sammanhang om det finns VO. Å andra sidan så kan ju kommunen i så fall i efterhand ta in områden i VO. Det är ju däremot inte möjligt att ta bort ett område från VO.	Rätt kompetens tar ansvar för sina funktioner, rättsäkert	Enklare.		Det viktigaste är att dagvattnet tas om hand på ett bra sätt
Hur hanteras dammar som ligger utanför verksamhetsområde, vems ansvar (skötsel/ekonomi)?	Anläggningar utanför verksamhetsområde är inte kommunalt ansvar. Vi anlägger inga anläggningar utanför VO.	Dammar utanför verksamhetsområde som ej är kopplade till allmän va-anläggning är inte va-vhts ansvar. På kommunal mark ansvarar PN vht	Har vi på VA anlagt en damm får vi också sköta den....	På samma sätt som dammar inom.	Dammarna sköts likadant oavsett lokalisering.
Efter anläggande av damm, hur sker överlämnandet till ansvarig avdelning (inklusive driftavdelning)?	Det finns en processbeskrivning för hur pumpstationer ska överlämnas och det bör inte vara annorlunda med dagvattendammar. Däremot så har detta inte fungerat som det ska här. En damm fick inte vår driftavdelning reda på att den fanns förrän en störning uppstod. Vi har inte heller så stor erfarenhet av hur dessa anläggningar ska driftas och skötas vilket också blir ett problem. Det är här som vi ser att ett jobb behöver göras.	Anläggs i egen regi oftast eller med entreprenörer som jobbar på uppdrag av TF.	Skötselinstruktion	Överlämnande till drift sker efter att garantiskötsel upphör. Därefter planeras anläggningen in under skötselavtalen mellan VA SYD och Gatukontoret.	Vissa mindre anläggningar kan VA anlägga i egen regi, men oftast utförs det av en upphandlad entreprenör. Entreprenören ansvarar ofta för skötsel under ett par års tid för att växtetablering ska ske etc. Efter garantibesiktningen tar kommunen över ansvaret. VA:s dagvattenansvarig gör skötselplan och egenkontrollprogram och informerar driftavdelningen. VA har sedan kontinuerliga möten med drift.
Ekonomi					-
Hur fördelas kostnaderna för skötsel av dagvattendammar?	Kostnader fördelas efter ansvar. Har man ansvar står man även för kostnaderna.	Enligt ovan	Alla kostnader faller under VA		Kostnader fördelas efter ansvar
Finns princip för kostnadsfördelning i er kommun, använder ni en mall?	Nej	Enligt ovan	Nej	Det finns en standardfördelning vid exploatering som baseras på kutym men också från fall till fall.	Kostnadsfördelning följer ansvarsfördelning.
Skiljer sig kostnadsfördelningen åt mellan olika typer av anläggningar? Hur, vilka?	Det är inget vi diskuterat.	Enligt ovan	Nej.	Äldre anläggningar tar va endast vattenytan men vid nyare kan även växtzoner i vattengången ingå.	Se ovan

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Hur används VA-taxan för dagvatten? Har ni en särskild dagvattentaxa?	Göteborg har dagvattentaxa för dagvatten från vägar. Dagvattentaxa för fastighetsägare är idag inbakat i taxan för avlopp.	Ja finns brukningsavgift och anslutningsavgift för dagvatten inom vht-område	Ja, dagvattentaxan infördes 1/1-13	Ja	Ja särskild dagvattentaxa – fast pris för 1-2 villor. För andra verksamheter betalas det per påbörjad 100 m2 hårdgjordyta.
Om inte, är det något ni har funderat över?	Ja, dagvattendelen ska brytas ut ur avloppsdelen av va-taxan.				-
Om ja, hur är den utformad? Finns det en koppling till vad den faktiska driften/skötseln av dagvattenanläggningarna (inklusive dammar) kostar?	Dagvattentaxa för vägar gäller i dags läget enbart för större vägar med över 500 trafikrelser per dygn. Våra dagvattenkostnader totalt har fördelats mellan vägar och övrigt utifrån yta och därefter fördelats per m ³ väg. Vägar är klassade i två klasser utifrån föroreningsbelastning, mer föroreningar kostar mer. Det finns ingen koppling till faktiska kostnader för specifika dagvattenanläggningar.	Ingår i va-taxa. Skötsel av dammar ingår. Självkostnadsprincipen gäller.	Taxan är för ny, och någon utvärdering kopplad till just dagvattendammar finns inte.	Nej, ingen koppling	Nej ingen direkt koppling till skötsel av dagvattenanläggningar.
Har ni en kostnads kalkyl för skötsel av dagvattendammar (som är en del i utformningen av taxan)? Har ni andra kostnadsgrunder? Hur kopplar taxan till fördelningen av ansvar?	Vi grundar våra kostnader för dagvattentaxan som vi har på våra totala kostnader för dagvatten, vilka är dessa: <ul style="list-style-type: none"> • Personalkostnader • Anläggning av dagvattenledningar/del av kombinerat nät • Anläggning av andra dagvattenanläggningar • Skötsel och drift av ledningsnätet/anläggningar • Kostnad för rening av dagvatten på avloppsreningsverket Vi ser även ett behov av att inkludera kostnad för dimensionering av avloppsreningsverket på grund av dagvatten i dagvattentaxan, men det ingår inte idag. Detta p.g.a. att mer än hälften av vattnet till avloppsreningsverket idag består av tillskottsvatten, d.v.s. inläckage, dag- och dränvatten. Vi tar bara ut dagvatten-taxa för det som vi som va-huvudman har ansvar för.	Nej	.	Nej	

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Vem har initierat byggandet av de anläggningar som ni har och hur har ni därifrån finansierat anläggningarna, dvs. med en fondering av medel enl. investeringsplan eller på annat sätt? Ge gärna några olika exempel.	Initiativen kommer främst från att områden detaljplanläggs. De dammar som kretslopp och vatten har ansvar för finansieras genom va-taxan. Vi har inte fonderat däremot så planeras investeringar i långtidsplaner för verksamheten. De anläggningar som park- och natur samt trafikkontoret ansvarar för finansieras av skattekollektivet. Även de gör långtidsplaner för sina investeringar. Vet inte om de gör fonderingar. Inom staden finns det ett forum för att utifrån bl.a. detaljplaner se över de samlade investeringarna som ska göras i staden. Här ingår alla de kommunala förvaltningar och bolag som berörs av stadsplaneringen.	Olika. I nya områden sker det som en naturlig del i planprocessen. I bef områden sker den vid behov och beroende på möjlighet. Initiativ sker i samverkan LBVA och PN-verksamheterna	VA initierar, ibland projekteringsavd. eller exploateringsavd. Det finns en årlig investeringsbudget	Via exploatering	VA initierar anläggandet. De är t.ex. med och planerar inom stadsbyggnadsprojekt. I befintliga områden kollar VA:s dagvattenansvarige var det finns behov. Nya anläggningar kommer till vartefter beroende på tid och pengar. Ofta ger det sig själv vad som prioriteras för tillfället. Det kan handla om översvämningsproblem i något område eller så tar man tillfället i akt att projektera dammar på svåråtkomliga platser när tillfälle ges – t.ex. invid järnvägsspåret, i samband med SL:s järnvägsomläggning då trafiken ändå ska stängas av. Det är många faktorer som styr var och när nya anläggningar kommer till.
Har ni rutiner för driftbesök vid dagvattendammar?	Ja för Järnbrottsdammen, Välandammen, Billdals Kyrkby (vilket är samtliga dagvattendammar som kretslopp och vatten ansvarar för).	Ja	Ja, men inte genomförd överallt	Ja	Ja rutiner finns, men hittills svårt att säkerställa att de följs. Nytt skötselprogram var svårt att få in i rutinerna första säsongen, tror att det kommer börja användas mer vart efter. Ett formulär som ska fyllas i kan få effekten att de som jobbar med skötseln känner sig övervakade. Det är därför viktigt att informera så att de förstår nyttan.
Använder ni checklistor vid skötselbesök? Hur är de utformade? Hur fungerar det?	Ja. Dessa ligger i vår verksamhetshandbok och skall fungera som ett stöd till drifttekniker om vad som skall kontrolleras vid respektive tillsynstillfälle. Det finns också en del beskrivet kring dammens funktion och detaljer.	Nej, är under utarbetande	Nej Anteckningar förs vid besök.	Ja, kan kryssa i. Ganska nytt och håller på att kopplas till driftbasen.	Se bifogat.

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
Hur bedömer ni behov av sedimentrensning? Har ni erfarenheter av metoder som fungerat bra?	Dammarna är så pass unga så någon planerad sedimentrensning har inte genomförts. Järnbrottsdammen grävdes ur efter ett oljeutsläpp till den för några år sedan. Det är oklart för organisationen hur ofta detta krävs och vilka konsekvenser det får.	Sedimentrensning har endast tillämpats i ett fall och fall där vatten-/sedimentkvalitén påkallat det på grund av missanvändning av dagvattenledning	Mätning av sedimentdjup	Visuellt i nuläget. Fast mätare under framtagning.	Bedömningen – gått mest på att de vuxit igen. Ser att det blivit för grunt eller att den hydrauliska effektiviteten är försämrad.
Använder ni någon "handbok" för skötsel av dagvattendammar? Vad är viktigt att ha med?	Nej. Det skulle vi behöva ta fram. Fast som även gäller för andra slags lösningar än dagvattendammar.	Nej, under utarbetande	Nej	Jo. Entreprenadföreskrifter är viktiga. AMP. Kontaktlista viktig.	Nej
Har ni tagit fram driftinstruktioner för dammar, ex. mallar? Hur är den utformad, hur fungerar det?	Ja delvis men det skulle behöva utvecklas. Man kan säga att de checklistor/rutiner som finns i verksamhetshandboken delvis är driftinstruktioner.	Se ovan	Drift- & skötselinstr. finns för de nyare dammarna.	Finns äldre, nyare på gång.	Har skötselprogram för alla anläggningar, d.v.s. för varje damm finns en lista för allt som ska göras och hur ofta, inkl. vems ansvar det är (VA/Park/annan aktör).
Har ni tagit fram funktionsbeskrivningar för varje anläggning som ansvarig personal kan "slå upp i" när man behöver kontrollera om anläggningen fungerar som tänkt?	Ja, för de dammar som vi har ansvar för idag finns detta i verksamhetshandboken.	Se ovan	Ja, arbete pågår	Via skötselavtal finns koppling till funktionsbeskrivning där åtgärd på yta beskrivs.	Nej, skötselprogram beskriver vad som ska göras och hur ofta, egenkontrollprogram säkerställer funktionen men beskriver den inte → den måste genomföras av sakkunnig person (egenkontrollen).

Frågor	Göteborg	Halmstad	Växjö	Malmö	Täby
<p>Har ni system för samordning av praktiskt arbete när ansvar ligger på flera förvaltningar/kontor? Ex. utförs det samtidigt, särskilda arbetssätt etc.?</p>	<p>Nej, ingen generell men för ett område, Billdals Kyrkby, finns nu en skriftlig överenskommelse mellan kretslopp och vatten och park- och naturförvaltningen där vi delar på ansvaret/skötseln. Denna är dock tänkt att kunna användas för andra områden som mall med förändringar efter förutsättningarna. Dessutom så har vi tillsammans med samtliga kommunala förvaltare ett samarbete i en dagvattengrupp som bland annat tagit fram en dagvattenhandbok samt en dagvattenkarta. I denna karta är varje dike och mindre vattendrag karterad och har sin ansvarige. Då kan vi vid rensning av vattendrag/diken samarbeta, vilket har hänt i dagsläget med park- och natur samt trafikkontoret främst vid några tillfällen som av driftstörningar.</p>	<p>Nej</p>	<p>VA beställer arbete från de andra avdelningarna/entreprenörer</p>	<p>Nej, men under diskussion då det behövs.</p>	<p>Ingen samordning. VA har mycket tätare kontroll och skötsel än andra aktörer som ibland utför skötsel bara en gång per år. Vid eftersatt skötsel av Park eller annan aktör görs felanmälan.</p>
<p>Vad har ni för rutiner för säkerhet runt dammar? Vem ansvarar för säkerheten?</p>	<p>Nej. Finns inget skrivet men det borde vara den som äger dammen.</p>	<p>Ja</p>	<p>Inga staket Flacka slänter</p>	<p>Inga. VA SYD ansvarig men även park</p>	<p>Princip; Flacka slänter, vegetationsbårder och grund hylla, inget staket. Två undantag finns; Staket för att dammen ligger precis vid en skolväg, då midjehögt staket, samt staket vid cykelväg – litet stängsel för att folk inte ska cykla i. Endast staket vid vägen alltså, inte runt hela den dammen.</p>
<p>Övrig information som kan vara intressant för andra kommuner att ta del av.</p>		<p>Det finns ett 70-tal anläggningar som anlagts sedan 1990-talet. Några tidigare. Har blivit en naturlig del av samhällsbyggnadsprocessen i Halmstad</p>			